

ДОМАКИНЯ,

ПРИТУРКА

НА

„ЖЕНСКИЯ СВѢТЪ“.

Годишенъ абонаментъ
прѣдплатимъ :

I за абонатитѣ на
„Ж. Свѣтъ“
въ България лева 2
„ странство „ 3
II за неабонатитѣ на
„Ж. Свѣтъ“
въ България лева 3
„ странство „ 4

Абонати и въобще
всичко, що се отнася
до „Домакиня“, се ад-
ресуватъ до Дирекция-
та на „Женския Свѣтъ“
улица Войнишка
№ 122.

ИЗЛИЗА НА 10 ЧИСЛО ВСѢКИ МѢСЕЦЪ.

Съдържание :

Службата и прѣдзначението на „Домакинята“ —
Домакинството. — Шивенето. — Домашна медицина. —
Домашна кухня. — Обилския на образци отъ ржководлия.
— Известие.

Службата и прѣдзначението на „Домакинята“.

Ето и първий брой на Притурката «Домакиня», която съставлява практическата, техническата, тъй да кажемъ частъ, на «Женския Свѣтъ», който продължава, както и миналата година, да се занимава специално съ духовното и нравственното образование на женския свѣтъ въ България.

«Домакинята», която ще излиза подъ уредничеството на Г-ца Ел. Манова, ще замѣства въ фамилията учителката по шивенето, кроенето, ржководието, учителката по готварството, домакинството, хигиената, добритѣ отношения и етикетитѣ.

България е единичката, може би, страна, гдѣто жената не се приготвява никакъ за тия работи, за които ѝ считатъ исключително прѣд-назначена. Самитѣ ни шивачки не знайтъ научно да шийтъ. Готвачкитѣ ни не знайтъ, какъ да парфъзватъ месото, отъ коя частъ да наготвятъ това или онова ястие. Много пъти отъ едно месо, съ което европейката-готвачка би спотвила нѣколко и изобилни ястията, достатъчни за една фамилия прѣзъ три дена попе, нашата би го испохарчила въ единъ само день и би на оставила да гладуваме.

«Домакинята» ще тури край на туй положение. Тя ще подготви госпожитѣ и госпожицитѣ, а чрѣзъ тѣхъ и слугинитѣ; тя ще замѣсти прак-

тическитѣ училища по другитѣ Европейско страни, както и многочисленнитѣ съчинения и списания, въ които се прѣподаватъ напространно тия уроци.

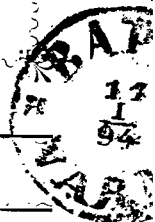
Влизате напр. за прѣзъ пътъ въ кухнята. Чрѣзъ свѣтитѣ на «Домакинята» можете да приготвите Дукуловъ обѣдъ, да очудите и най-специалиста готвача, да прѣдизвикате въсхищението и на най-своеправния мъжъ, който остава хладнокръвенъ и индиферентенъ и при най-чудесното изпълнение на Моцартовитѣ композиции. Чрѣзъ «Домакинята» всѣка недѣля може да имате за прѣзъ цѣла седмица прѣсни ястия, супа, конфитурни по единъ много простъ, ясенъ и лесенъ способъ.

Не сте никога хванали въ ржцѣ игла или цожици, не знаете да правите пивши или «вадъ игли»; чрѣзъ «Домакинята» захващате систематично, научно по налѣжни картини, правила и уроци изучаването на шивенето и кроенето. Вий се научавате сама да извършвате и най-мѣлнитѣ шевници, да си водите «теркове» за всѣки видъ дрѣхи, ваши, на дѣцата ви, мъжески или женески, на самитѣ ви мъже, да ги кроите, съединявате, шите чудесно. Не сте никога правили шевници; «Домакинята» ви учи, какъ да се усвършенствувате и по тоя клонъ. Сжщото ще се случи и съ всичкитѣ домашни искусства. Така чрѣзъ «Домакинята» можтъ постепенно всичкитѣ ни жени да станятъ съвършенно добри домакини.

Чрѣзъ «Домакинята» най-послѣ ще се снабдятъ всичкитѣ българки съ специални познания по управлението на дома, наглеждането на персонала му, украсяването му, по шивенето дрѣхи и спестяването паритѣ; давани напраздно на шивачкитѣ, разнообразието въ готвенето на ястия;

Варна. — ация

ще изучат тѣ свършено домакинството, ще придобиятъ естетичността, нѣжността и добритѣ обноски въ семейнитѣ си и общественитѣ сношения.

Съ една дума и ний по такъв начинъ ще се сдобиемъ по всичкитѣ общественни класове съ домакинни трудолюбиви снестелини, чисти, вѣжливи, истински производители на семейното богатство и домашното щастие.

Домакинството.

Домътъ за жената е арената, гдѣто тя трѣбва да се бори за борбата на честта, славата и безсмъртнето. Редътъ въ дома, доброто управление на дома, ученето и притежаваннето добри качества сж най-силнитѣ оръжия, съ които жената излиза побѣдителка надъ всичкитѣ неприятни обстоятелства на живота, съ които тя е прѣд-назначена да извърши повинизи, да осигори щаствето не само на семейството си, нѣ и на човѣчеството въобще. Значи жената е душата на дома, който те чрѣзъ знаеннето на домакинството и умѣнието на доброто му прилаганне, е прѣд-назначена да прѣобѣдне въ храмъ на любовъ, прѣданность и щастие, гдѣто прѣстъ го сподень водн дѣлата и благослава борбата ѝ.

Твърдѣ справедливо прозее прочутии писателъ на «Приключениата на Телемаха», Фенелонъ, казва слѣдуюцето за жената въ своето съчинение «Въспитанието на момитѣ»: «не сж ли женитѣ ония, които правятъ да падне или да се въздигне домътъ, които нареждатъ толкова много численитѣ и многообразнитѣ домашни припадлѣжности? . . . Ако се срѣща нѣкоя жена, която мисли, че стига ѝ да знае малко работи, то тя не разбира важността и размѣртъ на нѣщата, които ѝ прѣдлагамъ за изучаванне».

Нѣ за да може българката да бжде таква, каквато се изисква, за да принесе очакваното отъ нея благо, нужно е, щото да изучи добрѣ всичкитѣ части на домакинството, безъ изключение и на тая частъ, която се касае до толкова необходими за нѣкои домакинни органи за посвършенното управление на дома — слугинитѣ, за които всеизвѣстнии Жанъ Жакъ Руссо говори: «За да бждѣ добрѣ услуженъ, бихъ желалъ да имамъ малко слугини; . . . всичко, което се прави чрѣзъ друго, прави се лошѣво, както се случи.»

За всичко това прочее ний въ «Домакинята» въ дълги студии, статии, практически наставления и пр. ще се занимаваме съ домакинството, което и съставлява главната частъ отъ програмата на «Домакинята».

Шиенето.

Повечето отъ нашитѣ читателки, ще си помислятъ, може би, че тия подробности върху шиенето сж съвсѣмъ излишни, а особено днесъ, когато машината е замѣстила толкова много шиенето съ ржка.

На тия си любезни читателки ний бързаеме да отговоримъ, че отъ всичкитѣ женски ржкодѣлния нѣма друго толкова важно, колкото основното знаенние на шиенето собствено, което е основата на всичкитѣ други ржкодѣлния, що се изработватъ съ игла.

Ржката, която е научена да извършва добрѣ разнитѣ видове на шиенето, лесно прѣодолява мъжнотнитѣ, които прѣдставлява едно какво-да-е ржкодѣлие.

Освѣтъ това каквито и да сж условията, подъ които се живѣе, винаги е полезно да знае нѣкоя добрѣ шиенето, защото тя не само ще бжде въ положение да произведе нѣщо солидно и трайно, когато ще се намѣри въ нуждата да го направи сама, нѣ още тя — добрата познавачка на шиенето ще може винаги да опрѣдѣля стойността на едно ржкодѣлие отъ други ржцѣ направено.

Прѣди да почнемъ да разправаме за шиенето, трѣбва да ви забѣлѣжж, че, каквото и да е ржкодѣлието, съ което ще се занимавате, трѣбва да спазвате добра позиция за тѣлото си. Отъ една дълга практика можъ да ви увѣрѣж, че не съществува никакъвъ видъ шиение, или шевица, които да ви каратъ да си държите лошѣво тѣлото.

За да отбѣгнемъ прочее това зло, трѣбва, щото при шиенето височината на стола да бжде пропорционална съ оная на масата; още ржкодѣлието трѣбва да се държи въ такъва височина, щото да не бждете принудена да навеждате главата, която по възможности да държите права и съвсѣмъ малко да бжде прѣклонена напредъ.

Никога не трѣбва ржкодѣлието да се туря на колѣното, защото позицията на тѣлото въ такъвъ случай е неприятна и малко здравословна. Ржкодѣлието трѣбва да бжде закачено на единъ *пелотъ* (виждѣ фиг. 8), доста тѣжъкъ, за да стои неподвиженъ, когато се тегли конецътъ.

Послѣ тия прѣдварителни забѣлѣжки непрѣменно на пръвъ редъ ние да се говори за онова тѣло и микроскопическо оръдие, безъ което не би съществувало ни шиенето, ни плетението, ни единъ отъ ония толкова полезни женски занаяти и безъ което законитѣ на човѣшкото облѣкло бихъ носили съвсѣмъ другъ характеръ отъ тоя, що е днесъ въ употрѣбление.

Въ тая си статия ний нѣма да се влуснемъ въ историята на иглата, защото всичкитѣ такива, открити до сега най-стари въ Египетскитѣ гро-

бове отъ слонова или проста индийска кость, както и ония прѣдисторически отъ рибени бодли или отъ растения сж съвѣмъ еднакви съ направени-тѣ за пръвъ пѣтъ въ Нюрембергъ на Германия въ 1370 год. стоманени игли и съ ония, що днесъ за днесъ се правѣтъ въ Англия, която държи първото мѣсто испомежду всичкитѣ страни по правението на избрании и яки игли; нито пъкъ ще се помжчимъ да покажемъ важността ѝ, защото всѣка домакия ѝ разбира и оцѣнява. Нѣ прѣди всичко ще говоримъ само, какви сж качества на добритѣ игли и какви при шиемето на кое-да-е нѣщо.

При шиемето трѣбва да се употребявагъ игли добрѣ направени и добрѣ калени. Доброто имъ качество се познава много лесно: стига да си счупимъ една отъ тѣхъ между прѣститѣ си. Ако иглата е добра, то прѣститѣ ни ще посрѣщ-вѣтъ доста силно съпротивление прѣди счупва-нето ѝ, което ще стане изведижъ; ако ли, на-противъ, тя се чупи като стъкло или се прѣсѣва като желѣзо, то трѣбва да се исхвърли като не добра. Никога не трѣбва да шиемъ съ криви игли, защото съ такива игли шиемето въобще става неправилно. Иглениата дупка трѣбва да бжде добрѣ изгладена, за да не парѣзва копеца.

Бѣлитѣ дрѣхи се шиегъ съ къси, а дру-гитѣ ржкодѣлия — съ дълги, нѣ не повече отъ 50 см., игли; онѣзи за партосване (трипосване) могатъ да бждѣтъ и по-дълги. Затуй полезно е да се употребявагъ 4 вида игли отъ нумерата 5—12. При това иглата трѣбва да бжде малко по-дебеличка отъ копеца, който винаги е по-до-брѣ да се рѣжи отколкото да се скѣсва, защото ослабва!

Добро е, щото въ иглении пакетъ да се посипва малко ампаптовъ прахъ, за да се прѣд-пазѣтъ иглитѣ отъ ржкдѣсване.

Прѣварване копеца въ иглата (фиг. 5) прѣдставлява тоже една важность, а именно, че винаги трѣбва да се прѣварва оня край на ко-пеца, който е отрѣженъ отъ макарата; защото въ противенъ случаи той може да се изинчи и да си изгуби лѣскавицата.

Позиция на ржцѣтъ при шиение съ пелота (фиг. 6) Съ лѣвата ржка се държи закаченото на пелота платно, безъ да се опира ни на мас-сата, ни на пелота. Съ голѣмия прѣстъ и пока-залеца на дѣсната ржка се хваща иглата по срѣ-дата, когато срѣдний прѣстъ, вѣорженъ съ на-прѣстника е поставенъ срѣщу иглата, която бута напрѣдъ въ платното, за да могатъ оттагъкъ да го схванжтъ прѣститѣ и да го истеглжтъ заедно съ копеца, който, като минава всрѣдъ четвъртия и петия прѣсти не образува възели.

Позиция на ржцѣтъ при шиение безъ пе-лота (фиг. 7). Когато нѣкой не може да упо-трѣби пелота, трѣбва да си държи ржкодѣлнето

само съ голѣмия прѣстъ и показалеца на лѣвата ржка и да го остави да пада свободно надъ дру-гитѣ прѣсти. Обаче, ако е неизбѣжно нужно да се обтегне леко платното, трѣбва да се притисне малко между четвъртия и петия прѣсти. По тоя начинъ не се рискува нито да се прѣгжне, нито пъкъ да се изопне зашиваното ржкодѣлие.

Домашна медицина.

Домашната медицина съставлява една отъ главнитѣ части на домакинството, важността на която трѣбва да оцѣнява женската душа; защото знаеннето ѝ се палага на всѣка жена отъ чело-вѣколюбието, чедолюбието и съпружеската обичъ. Тя се състои въ иецѣрваннето чрѣзъ обикно-венни лѣкове нѣкои леки болѣсти или пъкъ над-прѣварването и отдаване бърза помощ на бо-лѣдующи отъ тежки болѣсти, до гдѣто пристигне лѣкартъ.

Разбира се, че ний нѣмаме за цѣль да прѣ-подаваме на домакнитѣ физиологията или пато-логията или терапевтиката, нѣ да имъ дадемъ нѣ-кои понятия, полезни за практическия животъ. Желаетъ обаче, щото нашитѣ млади домакини да се отличаватъ по туй отъ невѣжитѣ баби, които се наематъ да иецѣрватъ болѣсти чрѣзъ баяния и подобни глупави срѣдства.

Жената е създадена да отгледва и лѣкува болнитѣ; нѣжното ѝ сърдце естествено не ѝ допуска да стои хладнокрѣвна прѣдъ нѣкой бо-лѣдующъ членъ отъ семейството ѝ, затова нужно е домакнията да има нѣкои общи понятия отъ домашната медицина, за да знае, какъ да по-мага на своитѣ болни. Тия понятия се дѣлжтъ на такива върху: а) отгледването на болния, б) домашната медицина собственно и г) домашна-та фармакология.

Затова ний въ «Домакнията» върху тая частъ отъ программата, слѣдъ този общъ прѣгледъ, който сметохме за нужно да направимъ, ще го-воримъ систематично за домашната медицина въобще, като прѣдаваме на читателкитѣ си прак-тични понятия върху нежъ въ размѣръ необхо-димъ за всѣка домакия. Върху домашната ме-дицина въобще писали сме нѣщо и въ «Женския Свѣтъ» год. I. брой 2.

Домашна кухня.

Тука ний нѣма да се потрудимъ никакъ да покажемъ важността на домашната кухня, и влиянието ѝ върху щастнето на живота ни и върху самото ни здравие. За всичко туй доста-тъчно е да прѣиратимъ читателкитѣ си въ «Жен-ския Свѣтъ» год. I, броеве 5 и 6, и да приба-вимъ, че единъ великъ мжжъ е казалъ: «много

отъ бръчките ни се дължатъ на невкуснитѣ готвениа.»

Въ тая си статия ще прибавимъ само, че сношенията ни съ кухнята трѣбва да сж по възможности по-тѣсни, че ней трѣбва да се отдаде надлѣжната важностъ, че въ неѣ трѣбва да царува винаги госпожата или госпожицата на дома, а не коя-да-е невѣжа чужда жена, самозванна готвачка.

Съ това ний ще отстранимъ случаитѣ, отъ които много мже се възползуватъ, за да се нахранятъ въ гостилницитѣ като избѣгватъ стереотипнитѣ ястия, които домакинята, безъ да си помисли нито една минутка заповѣдва да се наготвятъ. Съ това ний ще научимъ нашата домакиня да се позанимае повечко съ кухнята си и да посвети повечко отъ свободното си врѣме въ мисление върху готвенето; защото ний и по тая частъ оставаме назадъ, поради невѣжеството и прѣдразсждѣцѣ ни, като считаме за унижително честото посѣщаване и наглеждане кухнята. Единъ отъ важнитѣ уропи, що се прѣподаватъ въ дѣрническото училище на боляркитѣ и аристократкитѣ «св. Дионисий» въ Парижъ е оная на готвенето: Корнелий и Распнъ, нѣ и готвенѣе; чужди езици и ху. ожество, нѣ и готвенѣе пакъ.

А ний? като занемаряваме кухнята си, занемаряваме си и здравето.

Затова прочее ний, прѣди да захванемъ систематично да говоримъ общо върху домашната кухня, нейнитѣ принадлежности, и готвенето на ястията и др. п., намѣрихме за добро да привлечемъ вниманието на домакинята още веднжжъ върху значението на тѣзи нѣща и да кажемъ, че длѣжни сме, вмѣсто да си натрупваме къщата съ разнитѣ луксозни богатели, да си наредимъ добрѣ кухнята откъмъ всѣка една страна и подъ здравословна точка зрѣние, сир. да гледаме да бжде тя четвъртита, широка и обвръжта къмъ слънцето, нѣ винаги къмъ градината или двора, за да отбѣгнемъ злоупотрѣбленията на слугината, — ако имаме такъва — и да ѣ набавимъ съ всичко, за да спестимъ по такъвъ начинъ врѣме за слугинитѣ си и за да имаме храна добра, здравословна и чиста!

Обяснения

на обрасцитѣ отъ рѣкодѣлията.

Фиг. 1. *Мария* (продължение отъ имената, които по азбученъ редъ се съдържатъ въ многгодишнитѣ броеве на Пиртурката): бѣла шевница за възглавница.

Фиг. 2. *Корабче* за украшение на стѣнитѣ: земѣте картонъ, нарѣжете го споредъ показаната фигура; слѣдъ като го облекете съ черно кадѣе, тървалцата прѣобиколаѣте ги съ златно къбло, сжщо и на двѣтъ сѣбднн паралелни линии вжжетата отъ аленъ коприненъ кордонъ; за върдината се зима една прѣчка

и се заобикали сжщо отъ златно къбло; бѣлото платно отъ бѣлъ атлазъ, знамето отъ триколовна панделка, а годината и букнитѣ се ошиватъ съ злато; земате златенъ като тѣртжлъ тель, се правятъ малки фигурки, подобни на листчетата и цвѣтенцата, показани въ фигурата; послѣ подпълните съ шарена коприна тия цвѣтенца и листчета, като съединявате диаметрално, сир. на сѣрѣщнитѣ краища, така щото всичкитѣ конци да се съединяватъ по сѣрдата въ единъ общъ центръ, та да изглеждатъ, като че отъ сѣрдата на листчетата и цвѣтенцата лѣчеобразно излизатъ концитѣ, които ги подвѣлѣжатъ. Слѣдъ като приготвите цвѣтенцата и листовѣтъ, съединѣте ги споредъ показанната фигура. Теменушкитѣ и цвѣтенцата «не на забравѣи» отъ естественитѣ си цвѣтове, а листовѣтъ отъ шарената маслинена коприва; котвата нарѣзвате споредъ фигурата картонъ и ѣж повивате отъ златното къбло.

Фиг. 3. *Буква Д* (продължение отъ азбуката помѣстена въ многгодишнитѣ броеве на Пиртурката): бѣла шевница за възглавница и чаршафъ.

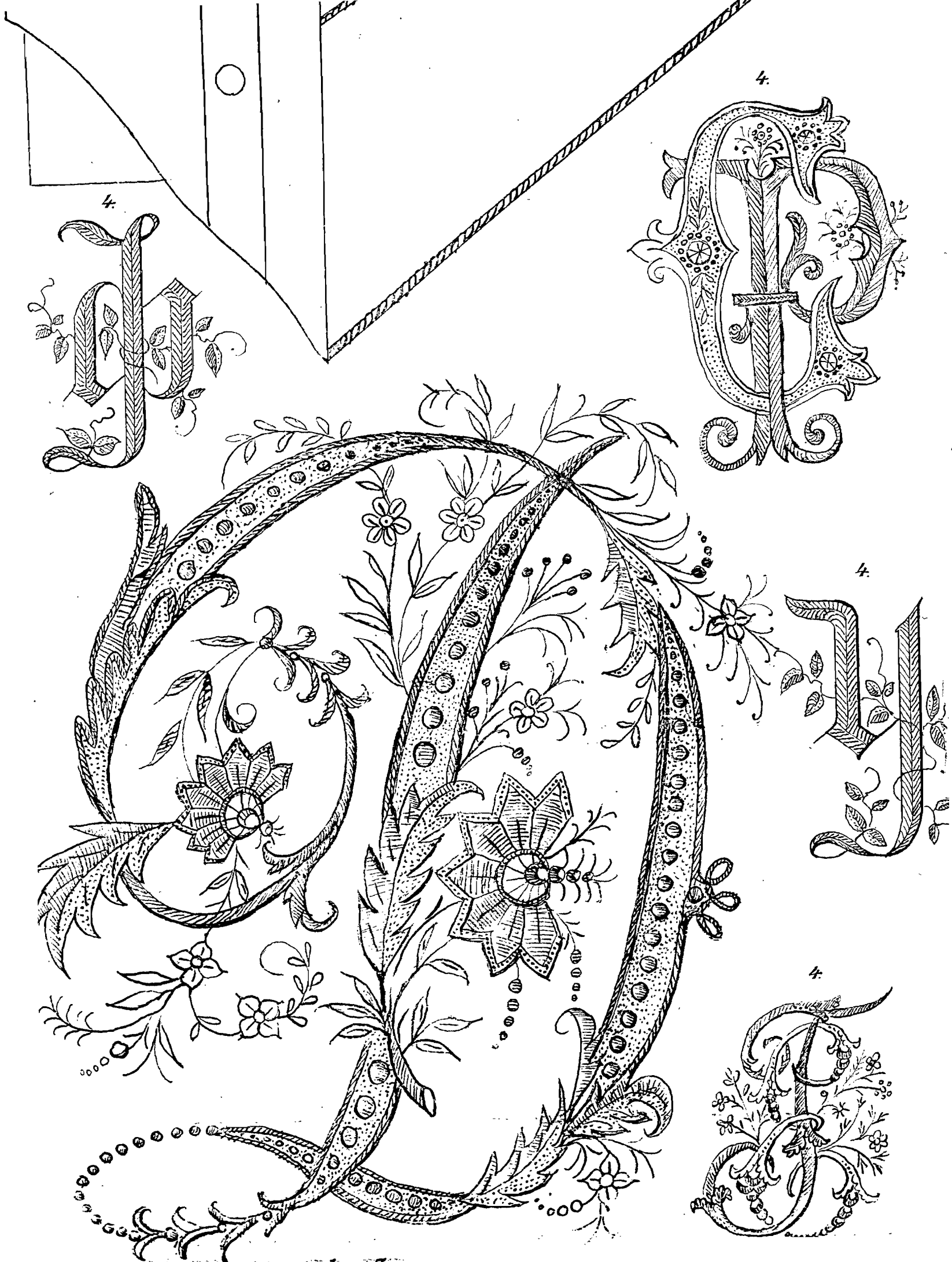
Фиг. 4. Разни букви, монограмми и имена за кърпички и други нѣща.

Фиг. 5, 6, 7. виждъ въ статията «ициенето».

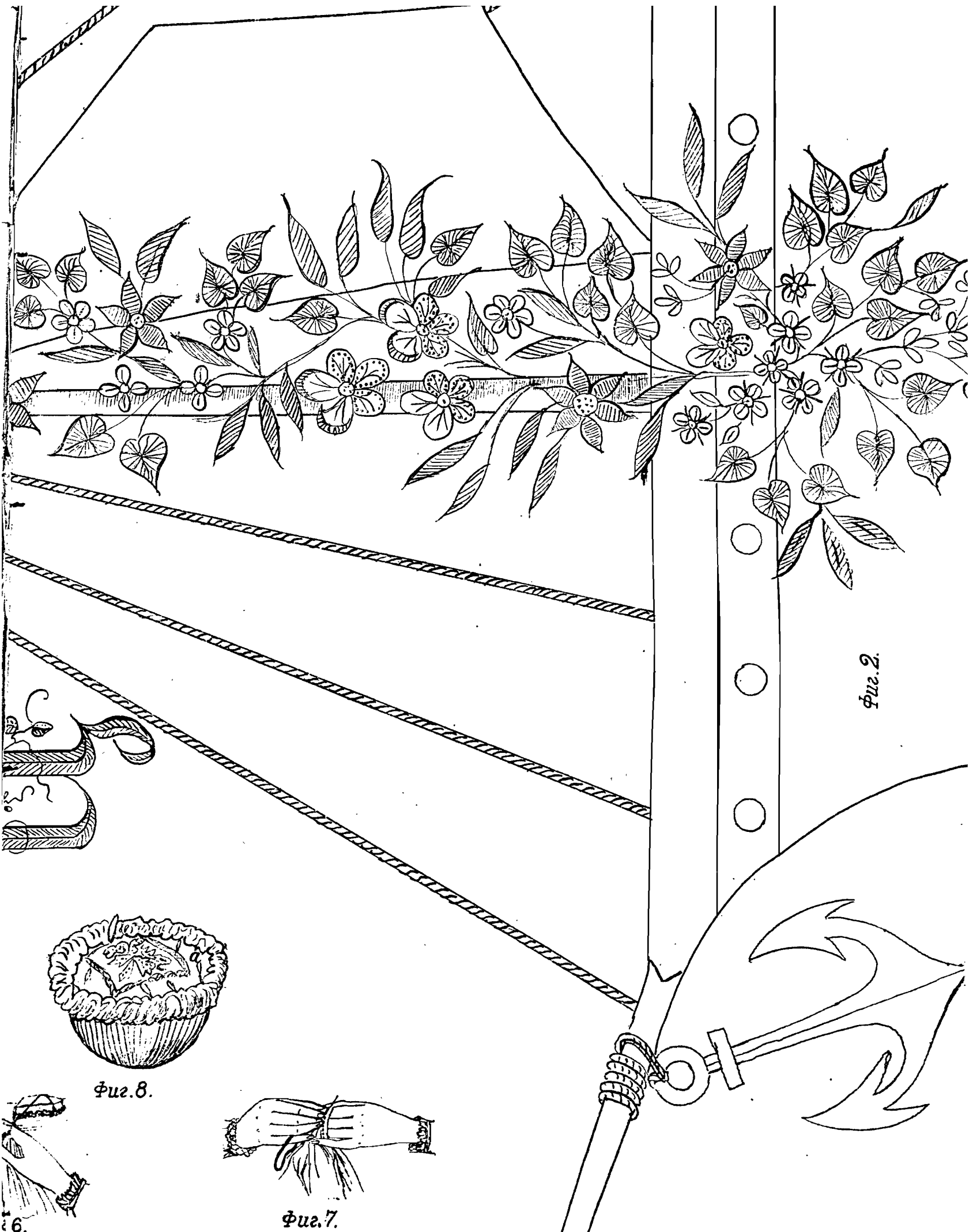
Фиг. 8. *Шелотъ*. Нарѣжете отъ картонъ единъ «сѣерически поясъ» така, щото, като му се съединѣтъ двѣтъ краища, да се образува единъ «усѣчеснъ конусъ» (сир. въ видъ на широка и ниска хуння, отворена и отъ двѣтъ страни); послѣ си нарѣжете пакъ отъ картонъ два крѣга, отъ които единий — по-малкий ще бжде дѣното на тоя усѣченъ конусъ, а другий — по-големий — капачето му. Слѣдъ като се направи това въ видъ на кутия, долната частъ се облича съ синъ отворенъ цвѣтъ атлазъ, начупенъ на настички споредъ фигурата, а вътрѣшната частъ сжщо се облича отъ атлазъ. Капачето се покрива съ атлазъ, подъ който се подлага памукъ. *Прилѣрчето а* се ошива на «Жава-канава» съ коприва и се пришива надъ атлаза на капачето.

Извѣстие.

Обявява се за знание на г. г. абонатитѣ и абонаткитѣ ни, че агентинъ на списанието ни е г. Юрд. Маровъ, който е излѣзълъ вече да събира абонаментитѣ отъ неплатившитѣ ни абонати, сѣщущу което ще имъ дава редовна расписка, подписана отъ Директоргата и подпечатана съ печата на списанието, и да записва нови тавива за втората му годишнина. Затова се умоляватъ всички да иматъ пълно довѣрие къмъ него, та да му броежъ не само абонамента си по списанието, нѣ и стойността на Алманаха прѣди и слѣдъ получаваннето му. Особено се обръщаме къмъ всичкитѣ си досегашни настоятели и приятели, съ молба, щото да укажѣтъ всѣкакво съдѣйствие на агентина ни и да му дадѣтъ нуждитѣ свѣдѣния, писани отъ него по кое-да-е нѣщо относително списанието ни.

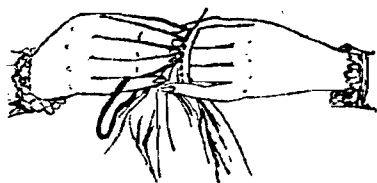
Фиг. 3

Φυε. 2.

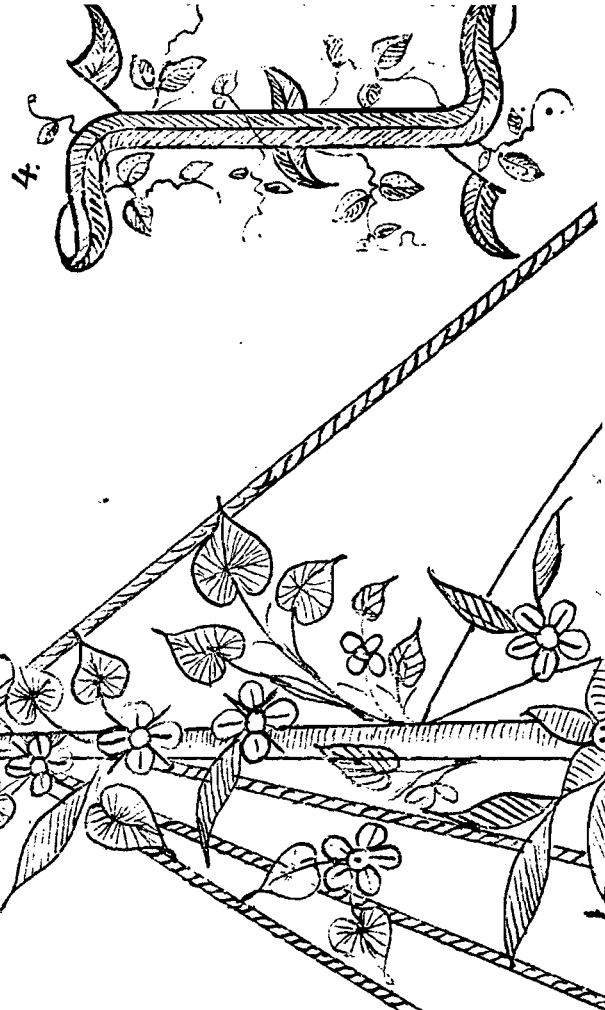
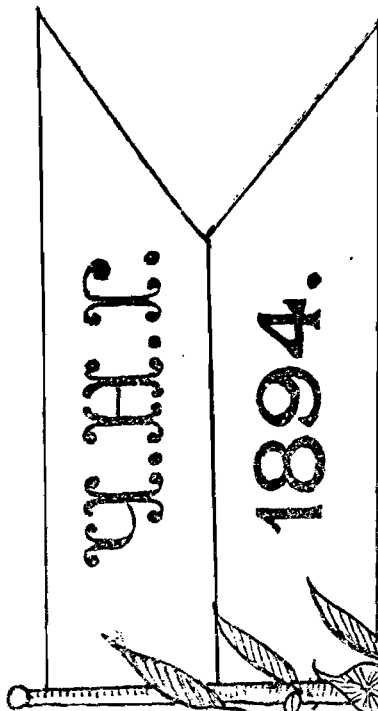
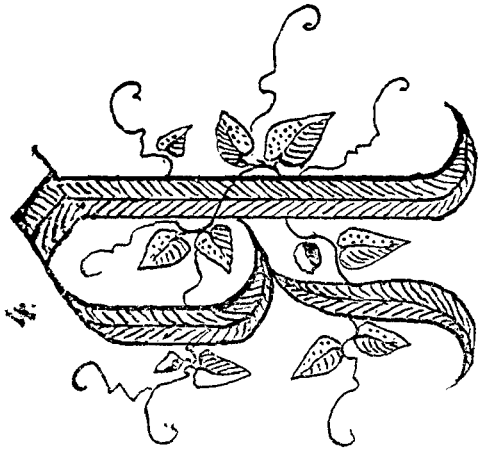
Φυε. 8.

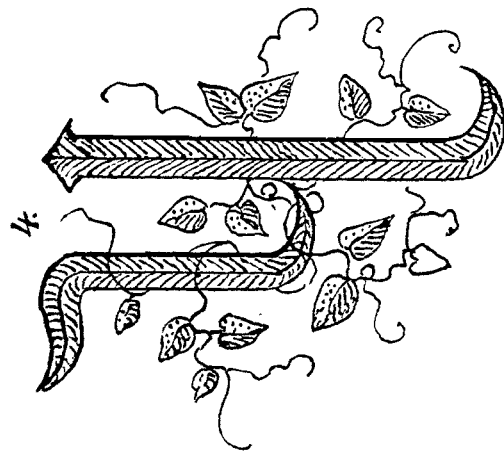
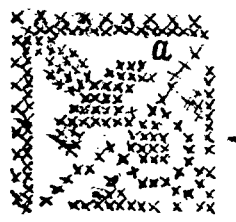
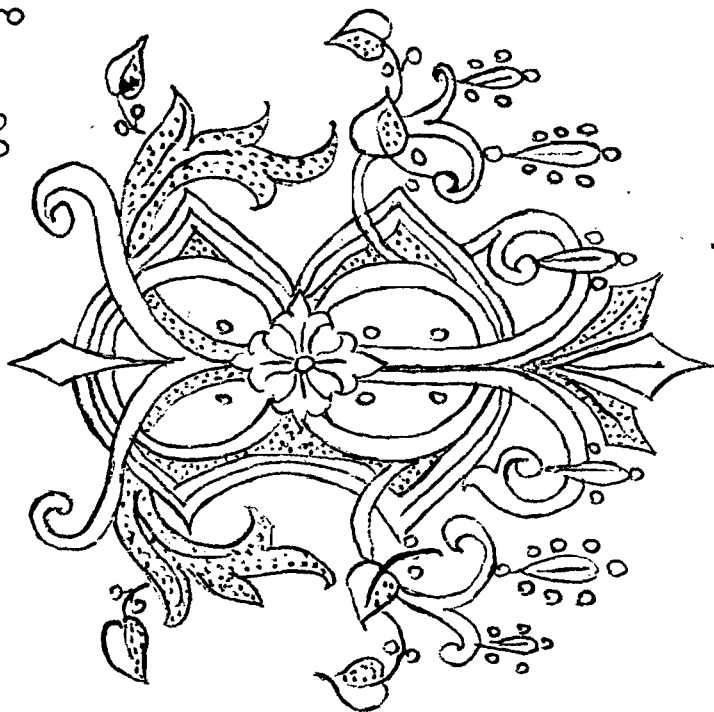
Φυε. 7.

6.

Фиг. 4.

Фиг. 5.

